

Ismael Pitarch a l'Ateneu Barcelonès, on va escriure la seva tesi sobre el Parlament de Catalunya.

Vostè ja estava vinculat al Parlament de Catalunya abans de constituir-se el nou Parlament el 10 d'abril de 1980, ara fa 35 anys.

—Jo estudiava dret i filosofia i història —que no vaig acabar perquè em

pagava els estudis fent classes de lletres en un institut de batxillerat de l'Hospitalet. M'agradava la investigació i també el vessant més polític —que, en aquells principis dels anys setanta, era més problemàtica. A la universitat hi havia molta efervescència política,

amb els sindicats d'estudiants i els partits que començaven a moure's. Aleshores vaig entrar en contacte amb Jordi Solé Tura i Isidre Molas, que estaven a la càtedra de Jiménez de Parga. Després d'una any allí sense cobrar res, em van fer ajudant, que era

“El reglament del Parlament de Catalunya en va inspirar molts altres”

El Parlament de Catalunya es va constituir fa 35 anys, el 10 d'abril de 1980.

Ismael Pitarch (Morella, Ports, 1943) va ser oficial major i lletrat major del Parlament durant 32 anys. Ell va suggerir la creació del Síndic de Greuges i el debat de política general, entre d'altres innovacions.

la manera de començar la carrera. La tesi d'Isidre Molas era que s'havia de conèixer la història de les institucions històriques de Catalunya i el funcionament dels partits. Ell havia treballat molt els partits i jo vaig preferir fer història de les institucions. Vaig començar

la meua tesi ací, a l'Ateneu Barcelonès on estem, a les nits, els diumenges i quan podia.

—Per què ací?

—Perquè jo era soci de l'Ateneu des del principi i perquè havia de consultar molta premsa antiga. Només n'hi

havia bones col·leccions a l'Ateneu i a Ca l'Ardiaca, però a Ca l'Ardiaca només obrien els dies laborables i amb horaris molt estrictes. Vaig fer la tesi sobre el Parlament de Catalunya i ací a l'Ateneu tenien els diaris de sessions, que els deixaven consultar amb una miqueta de prudència, perquè no se n'assabentés tothom.

—No hi havia estudis històrics per consultar?

—No hi havia gaire cosa publicada —alguna cosa de Balcells i poca cosa més perquè la història de Jackson es va publicar més tard. Per conèixer la història quotidiana i política, la font bàsica eren els diaris de la República: *L'Opinió*, que era molt bo —per mi millor que *La Humanitat*—; *La Publicitat*, que era el millor de tots; i l'òrgan de la Lliga, *La Veu de Catalunya*. Però, curiosament, anava a buscar cròniques sobre fets històrics concrets i em trobava sovint que l'article que jo buscava estava retallat. Això era el senyor Josep Pla, que és cert que era molt garrepa i que tenia la convicció que tot el que havia escrit era d'ell. Amb una Gillette retallava els seus articles que després va empeltar i així va nàixer la *Crònica de la República*. Això ja ho sabien els treballadors de la Biblioteca. I un d'ells ja m'ho deia: “No els busqui, no, que no n'hi ha cap”. Al Pla el van treure de l'Ateneu per aquestes coses.

—I no tenia més fonts d'informació?

—A l'Ateneu vaig trobar gent magnífica —com en Ventalló— que em va posar en contacte amb diputats exiliats. Em van donar l'adreça del Tarradellas, de l'Andreu Abelló, del Farreras i Duran —que va ser president a l'exili—... I entre la informació històrica, el diari de sessions i converses amb gent que havia viscut aquella època vaig anar fent la tesi sobre el Parlament els dissabtes, diumenges i poca vida social. Quan va arribar la Transició, vaig treballar amb Convergència Socialista, on hi havia l'Isidre Molas, en González Casanova i en Joan Prats —un altre valencià que venia de la Universitat de Canàries— com a persones més formades. Entre tots vam ajudar bastant a fer la Constitució a través de González Casanova i Peces Barba, i l'Estatut, a través de Martín Toval, que era el diputat que ho portava.

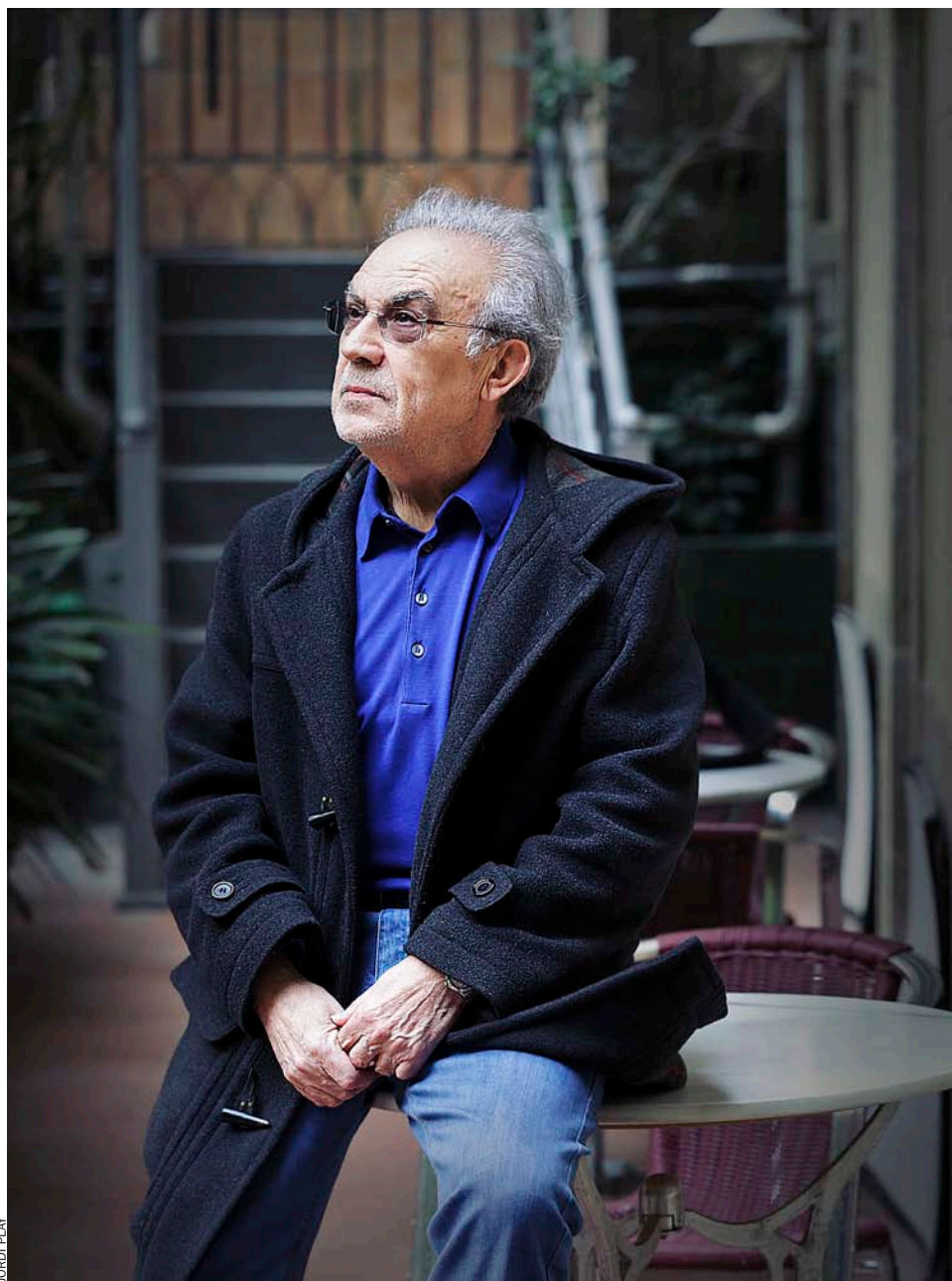
“Tarradellas va aconseguir que Pujol no presidís el primer Sant Jordi amb Parlament”

—Què hi va aportar vostè?

—A la Constitució és més difús però a l'Estatut n'hi ha dues coses que vénen directament d'estudis meus. Una és la “funció d'impuls de l'acció política i de Govern”. Això de l'impuls era una adaptació del que els italians anomenaven *l'indirizzo*, no només hi ha una acció legislativa sinó també la de promoure l'acció política cívica, que és molt important. I l'altra és una institució que m'estimo molt que és la del Síndic de Greuges. Aquesta té molts pares però ningú no n'explica el nom. Diuen que ja existia però és mentida. La figura del Síndic de Greuges no existia. Hi havia els Síndics de la Generalitat i els Proveïdors de Greuges. Jo vaig fondre els dos noms en un. Eren dues institucions diferents: uns que defensaven els drets davant del rei i altres que donaven trasllat al rei de les queixes dels ciutadans.

—Qui li proposà el càrrec de lletrat al Parlament el 1980?

—Després de les eleccions, es veia la possibilitat que fos Pujol el president perquè els socialistes no havien guanyat. Hi havia moviments, per part de tots, perquè els socialistes no poguessin fer Govern: per part de Pujol, que evidentment volia ser-ho; per part de Centristes de Catalunya i encara no se sabia què faria Esquerra. En aquell moment semblava que, per evitar tensions, li donarien la presidència del Parlament a Joan Raventós (PSC). Com ja ens coneixíem, ell em va dir que sabia que havia estat estudiant la història del Parlament i em va demanar si l'ajudaria en el cas que li donessin. No em va dir si hi voldria treballar sinó si l'ajudaria. Li vaig dir que potser seria l'única cosa que em faria deixar la universitat. Perquè sempre havia tingut vocació docent. No volia treballar a l'administració ni a la judicatura però al Parlament estaria encantat. En Raventós va dir que no era segur.

JORDI PLAY

—I no ho va ser. La primera presidència del Parlament la va assumir Heribert Barrera.

—Exacte. Tampoc no sé com van anar aquells pactes. I no sé si ells dos van parlar, però després em trucaria Heribert Barrera per oferir-me el mateix lloc. Primer vaig ser lletrat i després oficial major, que és un nom que no m'agrada gens perquè em recorda els militars. Però en temps de la República el secretari general o el lletrat major es deia oficial major i, com es volien recuperar coses d'aquella època, vaig haver de ser oficial major. Quan el van nomenar president

del Parlament, em va trucar l'Heribert Barrera. Ell em coneixia perquè havia estat secretari general a l'Autònoma a l'època de Laporte i ell estava a la Junta de Govern. “Pitarch, sé que ha fet la tesi sobre el Parlament i nosaltres necessitarem algú per fer el reglament”. I li vaig dir el mateix que al Raventós. “President, només deixaria la universitat per anar al Parlament”. De manera que el que jo havia estudiat, que em pensava que només em serviria per fer la tesi, vaig estar encantat de poder-ho posar en pràctica. Vaig entrar al Parlament, no a la primera sessió, per a la qual en Barrera va elegir un

home de confiança, Robert Vergés, sinó a començament de maig. La missió és que fora perfil tècnic-jurídic i un home pont entre els diversos grups per redactar el reglament.

—En aquell moment vostè devia ser la persona que sabia més coses de la història del Parlament i de dret parlamentari.

—Potser sí. Hi havia d'altres lletrats catalans, però jo potser era l'únic que no estava "tenyit del passat".

—Vostè estava net de col·laboracions amb el règim. Què és el primer que va fer aquell Parlament?

—Quan es va constituir el Parlament, primer es fa la mesa d'edat i després una mesa que es fa d'acord amb les normes provisionals. A la primera mesa va eixir com a president Heribert Barrera, amb un nombre de vots que després es

“El debat de política general el va inspirar el discurs de la Corona britànic”

va mantenir. Vice-president primer va ser elegit Isidre Molas; vice-presidenta segona, Concepció Ferrer —una de les diputades amb la qual es podia treballar més còmodament—; la secretaria primera va ser per al Ramon Camp (CDC); la segona per al Felip Lorda, un socialista que havia estat a l'exili, molt important; secretari tercer, Ramon Espasa (PSUC) i quart, Enric Manuel-Rimbau (un home de Centristes de Catalunya molt cordial també). S'estava molt còmode en aquella primera mesa. Una de les primeres coses que van fer va ser el reglament del Parlament, incorporant-hi coses importants, com elements de participació. I el debat de política general, que també va ser un suggeriment meu. En aquell moment no es feia i vaig suggerir que s'hauria de fer alguna cosa inspirada en la tradició anglesa del discurs de la Corona i el missatge sobre l'estat de la Unió. Els el vaig explicar, els va semblar molt bé i van fer una regulació molt correcta.

—És a dir que al Congrés dels Diputats tampoc es feia el debat sobre l'estat de la nació ni res semblant?

—No, no, no existia. El debat d'investidura sí que es feia, perquè això és imprescindible. I el debat en una moció de censura també. Però em semblava que aquell debat de política general de cada any calia fer-lo per retre comptes i emetre una valoració del que s'havia fet. Té la funció d'impuls de l'acció política. S'ha de poder controlar l'acció de Govern i hi ha dos moments per fer això: un és el debat de pressupostos, que sí que es feia, i el debat de política general. El Govern ha de poder explicar una modulació del seu programa o la resposta a una situació que s'ha presentat. I, si l'oposició pensa que no has fet el que havies promès a la investidura, t'ho ha de poder dir.

—És cert que el seu fill va nàixer el 10 d'abril, el dia que es va constituir el Parlament?

—Sí. Jo tenia pensat anar a la constitució del Parlament perquè em feia il·lusió però ja no ho vaig intentar perquè havia de nàixer el meu segon fill. I justament el 10 d'abril, no quan es feia la sessió inaugural sinó quan es feia la sessió política per lligar-ho a la tradició —la que va presidir Tarradellas excepcionalment—, naixia el meu fill. I perquè vegeu les funcions dels assessors i la dificultat de ser-ho neutralment, aque-

Ila mateixa tarda alguns de la mesa que em coneixien ja em buscaven.

—**Cap urgència?**

—Ara pot semblar una collonada però no ho era perquè tots els ritus són significants. Em va trucar l'Isidre Molas perquè havia de parlar amb mi. "Tenim un problema", va començar. "L'Estatut diu que els deu dies després de la sessió constitutiva s'ha de fer el debat d'investidura: com es compten aquests dies? Hàbils o naturals?". Clar, no teníem tradició i, segons com es mirava, podia sortir una cosa o una altra. Si fos un acte administratiu estava claríssim que eren dies hàbils; si era un acte de naturalesa política, són dies naturals: les eleccions, per exemple.

—**Per què tants dubtes?**

—Com no va eixir bé l'operació perquè el Tarradellas fos el candidat de tots

“En el Síndic de Greuges vaig fondre els noms dels històrics Síndics de la Generalitat i Proveïdors de Greuges”

els grups i ell sabia que el Pujol havia estat dels que no ho volien, Tarradellas no volia que el primer Sant Jordi amb un Parlament constituït el presidís el senyor Pujol, investit el dia abans, el 22 d'abril.

—**Si eren dies naturals, s'investiria Pujol el 22 d'abril i ell seria president el dia de Sant Jordi i, si eren dies hàbils, seria investit el 24 i el Tarradellas presidiria aquell Sant Jordi. Què va dir vostè?**

—Que pensava que eren dies naturals perquè es tracta d'un acte cívic,

no d'un acte administratiu. A més a més, el fet que el Parlament, si calia, s'hagués de reunir diumenge encara feia més evident que el Parlament posava la seva funció de representació dels ciutadans i de la nació per davant de qualsevol altra cosa. Una sessió ordinària no es pot fer el diumenge, però una sessió d'investidura és una altra cosa. Però ja vaig notar que la resposta no era la que esperaven. I els ho vaig dir: "No m'heu de fer cas si no voleu, però no digueu que jo he

dit que són dies hàbils perquè no ho crec"... Quin dia van elegir el senyor Pujol?

—**El 24 d'abril.**

—El 24. Va ser la primera de les moltes vegades que d'un consell tècnic, que era honest, no en van fer cas. N'hi ha moltes però aquesta és significativa. En Tarradellas va aconseguir que en Jordi Pujol no presidís; i el Jordi Pujol va tenir el disgust —i la satisfacció també— de ser elegit el 24 d'abril.

—**Quines altres novetats s'introduïen en aquell primer reglament del Parlament?**

—El vam fer amb molta serietat. Vam agafar algunes coses del Parlament de la República i moltes tècniques i figures que a les Corts Generals no estaven perquè venien d'una tradició més dura. I perquè segurament no s'havien atrevit —després n'hi van introduir algunes. El reglament del Parlament de Catalunya va inspirar després els reglaments d'altres parlaments —ja no dic les Corts perquè tampoc no ho reconeixien—, ja que estava pensat per a un Parlament més xicotiu i en unes funcions de comunitat autònoma —no es podia dir Estat ni en aquell moment ni ara— sense competències absolutes. Però molts temes de participació, de democràcia i de tècniques per agilitar el funcionament, les vam posar en aquell reglament. Algunes coses de mediació per crear consensos i fer un país seriós després van anar perdent sentit però va permetre que, al començament, es poguessin fer moltes lleis per consens i per a tots.

Alex Milian

Avancem junts

Port de Barcelona

Port de Barcelona, el primer *hub* logístic del sud d'Europa.